

SERRA D'OR

desembre 1971

el disseny tèxtil, una oportunitat

RESTRICCIONS MENTALS

una presència difícil

per Joan Fuster

¿Per què ningú, o gairebé ningú, no en parla? ¿O per què en parlen tan d'esquitlletes i de pressa, com si ho fessin a repel? Vull dir d'en Raimon. I em referencio, naturalment, als papers impresos de caràcter periòdic que poden representar alguna cosa en el país. El fet és ben perceptible. D'un temps ençà —jo no sabia precisar d'ençà de quan—, s'ha produït una mena de reticència creixent, potser de buit premeditat, o de por. És clar que la gent que escriu i que publica no som sinó quatre gats sense importància, i també és cert que un públic extens i indiscriminat es manté fidel als recitals del cantant i als seus discos. Però la premsa, i d'altres tornaveus similars, hi influeixen amb una eficàcia considerable. No em pertoca a mi denunciar-ho, ho reconec. Sempre se'm podrà retraure la meua condició de «raimonista» incondicional, per velles raons d'amistat, pel paisanatge explícit i per més factors d'afinitat moral, ideològica i tot, que són coneguts o presumibles. Les meves observacions corren el risc de semblar *pro domo*. Ara: m'animo a explicar-les, ja que la qüestió no troba d'altres comentaristes. Al capdavant, tampoc no se'm podrà reprotxar cap exageració en el plantejament. L'obra de Raimon, tan «discutible» com es vulgui —tan discutible com la de tothom—, té una consistència estètica i un abast social extraordinaris, que no necessiten ser encarits. Justament per això, per aquesta circumstància evident, resulta més curiós el fenomen que subratllo. I el problema, així, esdevé més àcid. Per què, doncs...? Seria inútil —i capcios— de voler incloure el cas Raimon en el cas genèric de la difunta «nova cançó». La maniobra que amb tanta bona fe anomenàvem «nova cançó» s'ha dissipat tan veloçment, que els interessats mateixos —artistes i clientela— encara no ho han acabat de pair. El fracàs fa pena i és escandalós, i convindria que algú l'analitzés amb serenitat i sense partits presos. L'anèmia de les editores discogràfiques d'autodefinició algomàver, la promiscuitat lingüística, l'emotiva esperança de guanyar calés ràpids, la confusió d'idees —si és que hi havia «idees» pel mig—, la «moda» mateixa, alegrement fomentada pels «crítics» i per la mecànica del vedetisme, són materials a examinar. No dic que mereixin l'atribució d'una «culpa». Déu me'n guard. Però cal sospesar bé què hi ha passat, i com, i per què o per qui. En tot cas, Raimon escapa de la catàstrofe. Com n'escapen Quico Pi, i l'Ovidi, i Lluís Llach, i Barbat, i algú més. De moment. Ells saben a costa de quants sacrificis, que ningú no els agraeix ni els agrairà mai. Tal vegada el desastre de l'ex-«nova cançó» ha de ser mirat i judicat connexament amb d'altres desastres: de llibres, de criples, de conviccions, de propòsits literaris, i, ja més a fons, de tensions col·lectives. No ho sé. Sigui com sigui, i tornant al meu tema, no és per aquí que el «cas Raimon» aconseguix fer-se clar. La seva excepcionalitat li donava una configuració a part. I no. Aquest «no» és tremendament penós. Perquè ens duu a creure que ni tan sols funcionen com cal els engranatges automàtics d'un «reporterisme» elemental, ni les valoracions previsible d'un esforç que, a

fora, obté reconeixements notoris. En els últims mesos, Raimon ha circulat per Amèrica amb un itinerari d'actuacions públiques notable; una edició bilingüe, català-italià, en llibre, de les seves cançons, ha aparegut a Itàlia; una casa discogràfica de Nova York, especialitzada en el gènere, acaba de publicar-li un elapè —*Catalonian protest songs*— antològic, presentat per Pete Seeger. Tot això, en realitat, a penes ha tingut «ací» cap repercussió. Com si fos la cosa més habitual: el pa de cada dia. Salvo les excepcions que calgui salvar: una entrevista en aquest diari, una nota en aquella revista, una menció de passada en qualsevol lloc. En algun moment, hi hagué un relatiu —i intel·ligent— entusiasme per «internacionalitzar» allò que se'n deia el «problema català»; avui, per contra, hi ha una estranya inclinació a «internacionalitzar-lo» amb una perspectiva provinciana, ambigua i confusió, en la qual tot és igual —«tot és igual, el sabó i el fil negre: tot és per a la roba», diuen en el meu poble—, «Catalunya», «Cataluña», «Catalogne» si molt convé. La Barcelona «intel·lectual» d'aquests dies, en alguns aspectes, ha retrocedit a les vigílies del «Gayter del Llobregat». Però tampoc això no ho és tot. La sorda i sòrdida suspicàcia davant Raimon deu tenir unes altres, o més arrels. Em fa la impressió que Raimon resulta «incòmode», massa incòmode, pel seu «puritanisme». S'ha negat a determinades claudicacions: emmerdat com tots estem en el merder quotidià, ens molesta que hi hagi algú que no hi participi tant com nosaltres. Recordo que, un dia, un col·laborador assiduíssim d'un diari barceloní de la tarda, es va permetre l'atzagaïda de qualificar Raimon de «*protestario tolerado*» o una cosa per l'estil. La malignitat de l'adjectiu —i l'adjectiu el tinc clavat en la memòria— era òbvia: de «tolerat», Raimon ho és ben poc. En canvi, el firmant de la frase era bastant més «tolerat», infinitament «tolerat», «tolerat» cada dia. Com jo: no m'amago de confessar-ho... ¿Es per aquest càntic que podríem puntualitzar la situació? En part, sí. Només en part. Hi ha més ingredients en l'embolic. N'hi ha de miserables, com l'enveja, i com allò de «Catalunya devoradora dels seus homes» de què parlava Gaziel; i n'hi ha de ben subtils, com són els recels —posem-hi «subconscients» de tipus polític o social... El Raimon d'ara ja no és una «bandera» fàcil. És un «signe» prou més concret... Cadascú es queda on li toca quedar-se, i la tria per al gira-discos en ve determinada. Jo, ara, per llevar-me el mal gust de boca que em deixa la redacció d'aquest article, engego el meu aparell amb la placa de *Broadside Records*: sentiré, un cop més, *Contra la por o Sobre la pau, el Vèlex e vents i l'Elogi dels diners*... Sempre ho he dit —i valgui la *boutade*—: sant Vicent Ferrer i Raimon —més el cantant que el predicador, *mass media* entremig— són els catalans que han obtingut per al «català» la major audiència universal fins ara constatada. Com que, per a mi, sant Vicent i Raimon són com de la família, el «petit detall» m'emociona. Què volen que els digui! També tinc dret a ser una mica sentimental... i fins i tot localista, punyeta!

nota per a persuadir

CONFEDERACIÓ I FEDERACIONS DE CAIXES D'ESTALVI

La integració de les Caixes d'Estalvi dins el capitalisme centralista d'Estat és una de les bases fonamentals del finançament del progrés econòmic d'aquell capitalisme. Això fa que qualsevol notícia sobre aquesta qüestió tingui un interès ben viu. A més a més, és un tema en què, molt sovint, les aparences no coincideixen amb el contingut. Aquest és, per exemple, el cas de les Federacions (com la catalano-balear) que queden agrupades en una Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvi. El paper de les Federacions és tan escàs, que ens fóra difícil referir-nos a alguna actuació concreta; això fa que la Confederació no tingui el paper que el seu nom faria pressentir, sinó el d'un organisme més, de caire centralitzador. Alguns fets ens poden permetre de constatar-ho, a més de significar-nos com ha anat augmentant aquest procés.

Un primer fet és el traspàs, efectuat a mitjan 1967, del patrimoni de l'Institut de Crèdit de les Caixes d'Estalvi cap a la Confederació. El patrimoni de l'Institut era, de fet, propietat de les Caixes. Així, essent l'organisme coordinador una Confederació, aquest patrimoni (edificis, valors, etc.), ¿no havia d'anar a parar a les Federacions, i no a la Confederació mateixa? D'acord amb el que significa una Confederació, aquest, i no cap altre, havia d'ésser el camí. Si mirem l'operació des del punt de vista de les Federacions, encara ens semblarà més estranya: sembla que el traspàs fou decidit arran d'una proposta del representant de la Caixa de Pensions barcelonina. Un altre aspecte, encara, fóra plantejar-se si, d'acord amb el Decret-Llei 20/1962, del 7 de juny 1962, l'operació de traspàs vers la Confederació, i per tant, en detriment de les Federacions, va ésser feta d'acord amb les potestats concedides al Consell executiu de l'Institut.

Un segon fet que contribueix a l'enfortiment de la Confederació és el paper que aquesta té com a Caixa individual, i que li dona una possibilitat de maniobra autònoma que no tenen les Federacions. Sobre aquest aspecte és difícil de fer afirmacions contundents, car, que sapiguem, no són publicats els balanços pertinents. Alguns indicis externs fan pensar en uns trenta o quaranta mil milions de pessetes, quantitat prou respectable. També aquí, i per estimacions externes, sembla que l'aportació de la primera Caixa catalana és prou considerable i més que proporcional. Ara bé, continuar per aquest camí ja seria fer estimacions sobre estimacions, i comportaria un perill notori. Per això no em sembla excessiu demanar la publicació del balanç de la Caixa individual de la Confederació.

Aquests dos fets que hem comentat, a més de mostrar la major importància de la Confederació en detriment de les Federacions, indiquen que hi ha una tendència enfortidora del procés. La nostra crítica constructiva fóra demanar que el procés es doni precisament a la inversa, és a dir, que siguin activades i revitalitzades les Federacions regionals i reduïda la funció de la Confederació a aquella que el seu nom indica: la de simple òrgan coordinador. — ERNEST LLUCH.